

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE
V

LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

knjižno vežejo na kmetijske parcele in uživajo vse pravice neposrednih davkov.

7. Upoštevajo naj se izkušnje, ki so se pridobile povodom razbremenitve naših posestev l. 1848. (primerjaj cesarske patente od 4. marca 1849. in od 25. septembra 1850).

Le tedaj, ako bo kralj. vlada upoštevala ta navedena načela, bo končnoveljavno rešila vprašanje kmetijskih dolgov, sicer pa bo njena rešitev prej ali slej morala deliti usodo uredb prejšnjih režimov.

Kmetijska zbornica v Celovcu.

Josip Sustič.

(Dalje in konec.)

V vsakem sodnem srezu je sreski kmetijski odsek, podobno kakor pri nas v vsakem upravnem srezu kmetijski odbor. Namen sreskega odseka je enak kakor pri nas. Razen tega je sreski odsek predstavnik zbornice v sodnem srezu in vrši v podrobnem njene naloge, zlasti potovalni pouk, pospeševanje raznih panog, razne prireditve itd. ter sodeluje z občinskimi kmetijskimi odseki. Volitve v sreski odsek se vrše po zakonu, člani se zaprisežejo. Odsek ima obvezno 4 plenarne seje v letu. K sejam prihajajo zastopniki zbornice, uprave sreza, zadrug, i. dr. Posluje po določilih poslovnika.

Pri občinah so občinski kmetijski odseki, ki jim je poverjeno najpodrobnejše delo. Volijo se po zakonu in zaprisežejo, poslujejo pa po posebnem poslovniku. Ti odseki spominjajo na naše občinske kmetijske odbore.

Predsedstvo zbornice obstoja iz zborničnega predsednika in obeh podpredsednikov. Po potrebi se pritegne še ravnatelja zbornice. Predsedstvo je nekaj ožji odsek, ki skrbi za reprezentanco, obravnava nujne zadeve strokovnega in personalnega značaja, vrši priprave za razna zasedanja i. t. d.

Zbornični urad, kratko „Kmetijska zbornica“, združuje ves upravni in strokovni aparat zbornice. Vsega je zaposlenih okrog 40 oseb. Na čelu urada so ravnatelj s tajnikom in razni vodje strokovnih referatov s pomožnim osebjem. Ravnatelj in referenti se udeležujejo plenarnih sej, referenti pa tudi sej odsekov. Zbornica ima službeni poslovník za uradništvo. Morda se zdi število osebja visoko, vendar treba pomisliti, da vrši koroška zbornica poleg

drugih agend vse posle pospeševanja kmetijstva.

Pri zbornici so sledeči strokovni referati:

1. Pri zborničnem tajništvu trije referati, in sicer:

a) za kmetijsko gospodarstvo in knjigovodstvo;

b) za davčne in pristojbinske zadeve;

c) za pravne nasvete.

2. Referat za živinorejo. Tu je priključen posredovalni urad za vnovčevanje pridelkov.

3. Za poljedelstvo.

4. Za sadjarstvo, itd.

Gozdarstvo in živinozdravstvo sta pridržana upravnim oblastvom.

Ustroj koroške kmetijske zbornice je tak, da deluje ves njen aparat po sklepih zborničnih svetnikov-kmetovalcev s pomočjo strokovnjakov specialistov. Tako vrši zbornica tri pglavitne naloge v korist kmetijstva, t. j. stanovsko zastopstvo in zaščito, kmetijsko pospeševanje ter vnovčevanje pridelkov. Njeno poslovanje je zelo ekspeditivno.

Kmetijske zbornice avstrijskih dežel imajo na Dunaju svoje „združenje zborničnih predsedstev“ (Präsidentenkonferenz). Tu se obravnavajo skupne zadeve, ki se tičejo enotnega postopanja ter centralnih (državnih) okvirnih zakonov, ki so v zvezi s kmetijstvom.

Iz vsega tega je razvidno, da je koroška kmetijska zbornica dobro zasnovana.

Poljedelstvo in travništvo.

Kisanje krompirja.

Fr. Wernig.

O kisanju krompirja poroča že ing. V. Sadar v brošuri „Kisanje krme in kmetijski silos“ ter pripoveduje, da v logaškem srezu posamezno že kisajo kmetovalci parjeni ali presni krompir. V velikem so uvedli kisanje krompirja v sosednji Avstriji, ker je imel krompir minula leta nižjo ceno, kakor pri nas in kjer so se z delno preložitvijo pitanja svinj od zimske dobe na poletni čas tako zelo osamosvojili in deloma izločili potrebo našega uvoza svinj.

Spričo zaostalosti naše prasičereje, pri kateri se v pospeševanju nismo dosti dvignili nad dodelitev dobrih plemenjakov, spričo splošno pomanjkljivega na-

Naslov	Rastlina	Množina semena
11. Brandhof, Studenci pri Mariboru, domača vrsta oz. ječmena	„	35 q
12. Ornig Josip, Št. Janž na Dr. polju, II. razm. belt. pšenice 277	„	25 q
13. Ornig Josip, Št. Janž na Dr. polju, II. razm. rži iz Melka	„	25 q
13. Ornig Josip, Št. Janž na Dr. polju, domača sorta belt. ozimnega ječmena	„	70 q
15. Rajšp Jože, Sp. Poškava, II. razm. belt. pšenice 277	„	12 q
16. Ba'on Bernard, Brezovica 29, Bizeljsko, II. razm. belt. pšenice 277	„	10 q
17. Kordih Karel, Hrastje 30., p. Limbuš, II. razm. losdorfske rži	„	5 q
18. Zorec Franc, Partinje 142., Jurovski dol, II. razm. belt. pšenice 277	„	15 q
19. Novi kloster, p. Sv. Peter v Sav. dol., II. razm. jarega ječmena	„	7 q
20. Novi kloster, p. Sv. Peter v Sav. dol., II. razm. pšenice Šarlot	„	10 q
21. Ban. kmet. šola Sv. Jurij pri Celju, domača sorta pšenice „ko'onija“	„	30 q
22. Vezir Geza, Martjanci, domača sorta belt. pšenice 9	„	10 q
23. Štiglic Maks, Rečina ob Savinji, II. razm. belt. pšenice 277	„	4 q
24. Warsberg Oskar, Šmartno ob Paki, domača sorta ozimnega ovsa	„	2 q
25. Vukan Mihael, Strukovci 10., II. razm. belt. pšenice 277	„	7 q
26. Burkeljca Anton, Laze 3, II. razm. belt. pšenice 277	„	25 q

Nadaljnje priznanje bomo prinesli prihodnjič.

Prinašamo seznam priznanega semena zato, da vsakdo ve, kje more kupiti dobro seme žita. V isti namen bomo objavili seznam priznanega semena krompirja. Vse izvirno seme je pokupila kr. banska uprava. Priznано seme je vpisano v posebni seznam Okosema pod tekočo številko. Vse vreče s priznanim semenom so zašite, plombirane in označene s posebnim obesnim listkom, ki ga izda Okosem. V vreči je odrezek obesnega listka, ki naj ga kmetovalec hrani v dokaz, da je sejal ~~bodisi~~ izvirno seme, bodisi I. ali II. razmnožitev izvirnega semena ali domače seme. Če bo želel posevek javiti v priznanje, bo moral dokazati odkod ima seme. In to bo najlažje storil z odrezkom obesnega listka. Lastnik priznanega semena je dobil od Okosema potrdilo o priznanju, s katerim se vedno lahko izkaže kupcu. Torej le ono seme je priznано, o katerem ima lastnik potrdilo o priznanju in ki je označen v vrečah s posebnimi obesnimi listki. S tem je vsako varanje kmetovalec izključeno. Kupec naj le pazi na obesni listek in če dvomi, naj zahteva, da mu lastnik pokaže potrdilo o priznanju. — Tako bomo prišli vendar enkrat do dobrega semena, ki je doma pridelano.

Letina krompirja bo, kakor vse kaže, le srednje dobra. Primanjkovalo bo semenskega krompirja, kajti krompir vsled dežja po dolgotrajni suši bujno odganja in spodrašča. Odberite krompir za seme že na njivi in izločite vse nezrele gomoljčke s slabo razvitimi očmi, ki so spodrasli.

Krme bo primanjkovalo. Otava je bila slaba, jesenske paše bo nekaj. Pasite čim dalje mogoče, da prištedite čim več krme. Seno je bilo letos boljše od lanskega. Pokladajte ga vsaj za $\frac{1}{2}$ kg manj pri vsakem obroku. S tem boste že prištedili krme za eno glavo.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Ocet.

Jos. Štrekelj.
(Dalje in konec.)

Specifična težina očetne kisline je približno 1.07. Nastane iz alkohola po vplivu očetnih bakterij, oziroma iz škroba in sladkorja, ki se po kemičnem procesu poprej izpremenita v alkohol. Tako nastane, ako bi ne bilo nikake izgube vsled izpuhtevanja, iz 100 g alkohola 130.4 g očetne kisline. Iz 100 g grozdnega sladkorja 62.6 g in iz 100 g trsnega sladkorja 65.9 g očetne kisline. Iz 100 g škroba nastane 100 g grozdnega sladkorja ali 62.6 g očetne kisline. Ker pa pri izdelovanju tudi z najboljšimi stroji in pripravami izpuhti nekaj očetne kisline, računajo to izgubo od 6 do 8%. (Prim. prof. Vinz. Th. Magerstein v razpravi o fabrikaciji octa.) V domačem izdelovanju octa iz vinskih in sadnih ostankov, brez posebnih priprav, je izguba še mnogo večja. Povprečno računamo to do $\frac{1}{3}$. Če ima torej vino ali mošt 6% alkohola, dobimo nekako 5% octa. Ker pa imajo močnejša vina 11 do 14% alkohola, dobimo iz litra vina dva litra octa. Pretvarjanje vina v očet za domačo potrebo pride v poštev za tiste, ki ne pridelujejo sadja in vina, če hočejo imeti pristen zdrav očet.

Da se ne more uveljaviti vinski in sadni očet, je vzrok v konkurenci tvorniškega in lepši barvi. Vinski očet je moten, medtem ko je tvorniški kristalno čist. Reklamo lesnemu octu dela tudi stalno enotna barva. Ker je pa vino raznobarvno, je tudi vinski očet rumene, svetle ali temnejše rdeče barve. Južna vina, kakor dalmatin-

ska in banatska, so pripravnejša za pretvarjanje v ocet, kakor severna, z večjo množino vinske in jabolčne kisline, ki ovirata prehajanje alkohola v očetno kislino. Še bolj ovira kisanje vina žveplena so-kislina, zato ne smemo mošta in vina žveplati, ako ju nameravamo pretvoriti v ocet. Cena tem vinom je letos 2 do 3 Din l, s prevoznimi stroški 3 do 4 Din. Ako privatnik ne računa malenkostnega dela in zamude časa, stane liter octa polovico nabavne cene za vino, ker iz enega l dobi z dodatkom vode 2 l octa. V trgovinah pa je tvorniški lesni ocet po 4 Din l. Kmet ne bo kupoval vina za pretvarjanje v ocet, ker, kakor povedano, ima dovolj sadja in v vinorodnih krajih še zraven dovolj vin-skih ostankov za to.

V tvornici izdelovan vinski ocet bi bil zaradi režijskih stroškov naravno dražji. Odjemalci bi pa bili povečini le meščani. Na deželi bi kupovali, kakor doslej lesni ocet, samo nespretni in zanikarni gospodarji.

Po uvozni statistiki porabi torej samo Ljubljana približno 2650 hl octa. Zanimivo bi bilo izvedeti, koliko ga porabijo v vsej Dravski banovini ter v vsej državi. Ako bi tvorničarji octa kupovali pri vinogradnikih vino za pretvarjanje v ocet, bi precej doprinesli k omiljenju vinske krize in k zaščiti zdravja. Merodajni krogi naj o tem razmišljajo.

Vinarstvo in kletarstvo.

Čuvajmo cvičkov in portugalkin značaj.

Fr. Gombač.

Dolenjsko rdeče vino, znano pod že vkoreninjenem imenu „dolenjski cviček“, tvori od vseh vin v Dravski banovini specialiteto zase. Ni to sicer buteljsko ali kabinetno vino, kakor n. pr. traminec, mali rizling, burgundec, rulandec, muškati silvanec i. dr., toda po svojem naravnem izrazu, dobroti in osvežujoči vsebini, pač jako priljubljena pijača, osobito v vročem času, ko vpliva tako blaženo hladilno na ves organizem, da zmernega pivca naenkrat ne omami, marveč ga veselo oživi in spravi do posebnega razpoloženja. Ravno zaradi te dobrote ima vedno tudi primerno visoko ceno pred drugimi, celo močnejšimi vini.

Glavna sorta za cviček, namreč žametna črnina ali kavščina, je ostala tudi

v novodobnem vinogradništvu v vsakem oziru neoporočena. Svoje dobre lastnosti menja le v njej neprikladni zemlji, oziroma neprimerni legi in podnebjju, zato se v bolj severnih, odnosno v bolj južnih krajih ne more tako uveljaviti.

Prideluje se cviček v vseh vinorodnih krajih Dolenjske z Belo Krajino vred, pa tudi po Sp. Štajerskem (okolisi Bizeljsko tja do Sevnice in deloma tudi drugod), toda najizrazitejši cviček daje vendar le krški srez v četverokotu od Krškega—Sv. Križa—Kostanjevice tja do Mokronoga.

Ko bi se gledalo pri napravi cvička točno na njegove prave lastnosti in po teh točno ravnalo in ko bi se po gostilnah točil povsod le pristen, z drugimi tujimi neskladnimi vini nemešan cviček, bi tega vsako leto že poletí popolnoma zmanjkalo. Žal pa dobimo ravno poletí proti jeseni večkrat prav slabe cvičke; in to celo po gostilnah v strogo vinorodnih krajih. Vzrok temu tiči večinoma v tem, ker jih poletí primerno ne negujejo in ker deloma tudi niso vsi cvički za poletje, oziroma za daljše hranjenje dovolj strokovno pripravljeni.

Da bodo pristni cvički tudi poletí prijetni, zdravi, sveži v okusu, lepe rdeče do karminaste barve, dovolj polni, ne prešibki ter ne prežeti s starinskim priokusom in da bodo vedno kristalno čisti, mora biti grozdje ob trgatvi popolnoma dozorelo in zdravo, ne gnilo ali celo plesnivo, zdrobljeno (ločene jagode od pecljev), ter mora popolnoma povreti na zrebljanih jagodah v odprtih ali zaprtih kadeh, oziroma pod gosto preluknjanim pokrovom.

Zrebljano grozdje naj ostane na tropu brez skrbi, dokler povre, četudi traja to ves teden pri kletni toplini 10—20 stopinj C, kar je odvisno od vsebine sladkorja. Pri nižji gorkoti traja tako kipenje, ki se pa mora s kurjenjem kleti pospešiti, še dlje. Glavno je, da ta trop v odprtih kadeh vsak dan do povretja 3—4 krat na dan potlačimo pod tekočino ali ga z moštom polivamo, da se na vrhu ne posuši, ter da se na površini ne naselijo kvarljive glive in bakterije. S tem postane novi mošt bolj temen in bolj trpek, kar pa je ravno prav ugodno, posebno če je med kavščinim grozdiem primešano tudi drugo grozdje manj rdečih ali celo belorumenih sort, kakor so traminec, rulandec, veltlinec, kraljevina in enake.

Popolnoma povreti trop da sicer precej trpek most, ki se pa že pri prvem pretoku (decembra—januarja) znatno omili, da pri drugem pretoku (maja—junija) ravno zadostno izgine ter ohrani tudi čez poletje svojo krepost, svežost in čistost.

Prezgodnji odtok mošta od se kipečega tropa v jeseni je nepravilno in kolikor toliko poznejšemu razvoju in vrednosti pridelka kvarljivo, ker tak most, odnosno vino ostane še dolgo nerazvito, se počasi učisti, obdrži blede barvo in dobi že spomladi neprijeten priokus po starini.

Isto velja o pridelavi in kipenju na tropu ter o negovanju portugalkinega mošta, odnosno vina, ako pustimo pokipeti grozdje portugalke samo zase, in če ga nameravamo dlje časa, eventuelno do poletja, ali se pozneje hraniti. Prezgodaj od tropa odtočeni portugalkin most drugače ni za trajnost in se mora že do pomladi porabiti.

Vinogradnikova opravila meseca septembra.

Josip Zabavnik.

V vinogradu. Vso pozornost moramo posvetiti dozorevanju grozdja. Cuvati ga moramo pred tatovi in pticami. Vse nepotrebne poti zapremo. Zrak mora imeti pristop do grozdja, toda zdravega listja okoli grozdja ne smemo odstranjevati, ker je zdravo, zeleno listje tvornica za sladkor, ta pa je zopet merodajen za kakovost pridelka. Pač pa odstranimo od grozdja suho listje, kar smo že naglašali med opravili za avgust. Ni potrebno, da sonce naravnost obseva grozdje, pač pa mora imeti dovolj zraka, kajti grozdja na zraku gniloba izlahka ne napada. Če se grozdje vsled vedno večje teže kje dotika zemlje, privežemo rozgo navzgor, ali pa napravimo jamico pod grozd. Po grozdnem sukaču-kiseljaku napadene jagode, ki navadno tudi gnijejo, iztrebljamo iz grozdov, jih odstranimo, da uničimo zarod kiseljaka. Nespametno bi bilo, pustiti iztrebljene jagode ležati pod trsom.

Če potrebujemo prihodnjo pomlad cepiče, jih bomo vzeli iz trsov, ki so normalno zrastle, ki bogato rode in imajo najlepše grozdje. To vidimo najbolje meseca septembra, zato si jih sedaj primerno zaznamujemo. Ponavljajmo to delo vsako leto in jemljimo cepiče le od trsov, ki trajno kažejo vse dobre lastnosti.

V ostalem je za vinograd najbolje, če ga ta mesec pustimo pri miru. Le, ako nismo opravili tretje kopi, pokosimo in odstranimo travo.

Zeleno cepljeno trsje oplejmo, ga vršimo, če je čezmerno zraslo in ga privežimo h kolu, da se nam v podlagi ne prelomi.

V mladih nasadih, zasajenih s suho cepljenim trsjem, odkrijmo cepišče, ako že tega prej nismo storili, da se privadi zraku in soncu, da postane trs trpežnejši in mladje bolje dozori. Isto velja za trsnice.

V kleti. Trgatev je pred durmi. Začnimo s pripravi. Poglejmo stiskalnico, če je v redu, očistimo jo in zamočimo. Posebno temeljito očistimo stiskalnico, ki smo jo rabili za prešanje sadjevca, da preprečimo okus po sadjevcu v vinu. Vinsko posodo, kadi, škafe, brente, lakovnice, sesalke, očistimo in posušimo. Sode pregledamo pravočasno ni li kateri, ki ni bil v rabi, splenil. Takega moramo odpreti in ga pošteno očistiti, posušiti, zopet zavečiti, vse pa po pregledu zopet zažveplati. Vinsko klet samo tudi očistimo in jo razkužimo z žveplom. Pomnimo, da je čistota v kleti glavna stvar. Lažje je preprečiti razne vinske napake in bolezni, nego jih lečiti. Vino dolivajmo redno, ga držimo dobro zadelanega, da ne pride z zrakom v dotiko, zaradi nevarnosti cika.

Zborovanje vinogradnikov v Ormožu.

(Dalje in konec.)

1. Zakon in pravilnik k zakonu o vinu naj se najstrožje izvajata, zlasti naj se strogo postopa proti kršiteljem odredb, ki določajo provenienco in sortni značaj domačega vina.

2. Država in banovina naj pospešujeta s čim večjimi razpoložljivimi sredstvi produktivno vinarstvo zadrugištvu.

3. Pri vseh trgovinskih pogodbah naj se gleda na to, da se dosežejo čim večje ugodnosti za izvoz našega vina in grozdja zlasti v ČSR na podlagi kompenzacije. Pri sklepanju pogodb naj sodelujejo kot delegati vinarški strokovnjaki.

4. Carina na galico naj se ukine, ali pa domača galica poceni za znesek razlike na uvozni carini (1.32 Din). Revidira naj se pogodba z „Zorko“. Istotako naj se ukine carina na žveplo in druga sredstva za pokončevanje bolezni in škodljivcev.

5. Pri podeljevanju dovoljenj za vinotoče naj se postopa širokogrudno v korist vinogradnikom, posebno v krajih, kamor se uvaža vino iz drugih vinorodnih okolišev.

6. Dovolijo naj se brezobrestna posojila za obnovo vinogradov siromašnim vinogradnikom v izrazito vinorodnih položajih.

7. Zemljarina za naše vinograde naj se zniža istotako za 20%, kakor se je znižala zemljarina za vinograde v kamenitem svetu, ker je velik del naših vinogradov v lapornati zemlji.

8. Izvaja naj se najstrožja kontrola privatnih trsnic v zmislu trsnega izbora, selekcije, pravih podlag in kakovosti materiala.

9. Čepljene trse in drugi trsni material naj oddajajo banovinske trsnice siromašnim vinogradnikom po znižani ceni.

10. Za ptujski vinorodni okoliš naj se ustanovi posebna banovinska trsnica.

11. Vsako krošnjarenje in preprodaja trsnega materiala naj se najstrožje kaznuje. Nekoncesionirane trsnicarje naj se najstrožje zasleduje po zakonu.

12. Strogo naj se izvaja zakon in pravilnik o pospeševanju vinogradništva, glasom katerega je vsako sajenje in razmnoževanje samorodnic prepovedano. Odpade naj do'ločba, po kateri sme imeti vsak vinogradnik do 500 samorodnic za lastno uporabo.

13. Načeloma naj se nastavi pri kr. banski upravi poleg referenta za vinarsko panogo za vso banovino še kletarski nadzornik za bivšo ljubljansko oblast.

14. V izrazito vinorodnih srezih naj se postavi kot sreski kmetijski referenti, ozir. njih pomočniki specialisti za vinarstvo.

15. Trošarina na vino naj se ukine, dokler pa to ni mogoče, naj se trošarina reducira na minimum, največ 1 Din na 1 liter vina.

16. Kr. banska uprava naj stavi v svoj proračun primerne postavke za prirejanje vinskih sejmov, vinskih razstav in za strokovne ekskurzije vinogradnikov.

17. Strokovni nasveti in analize kmetijskih poskusnih in kontrolnih postaj naj bodo za vinogradnika brezplačne, z'asti kar se tiče analize zemlje vsled izbire pravih podlag. Splošno naj se pristojbine za vse enološke analize znižajo za 50%.

18. Za primer, da pride do regulacije cen kmetijskih pridelkov, zahtevamo, da pride v prvi vrsti v poštev vino v pravi relaciji s cenami drugih kmetijskih pridelkov.

19. Vprašanje obrestne mere naj se uredi primerno rentabilnosti vinogradništva.

20. Ker različna sodišča različno tolmačijo uredbo o viničarskem redu, zahtevamo avtentično

tolmačenje poedinih paragrafov te uredbe, katere bo predložilo Vinarsko društvo.

21. Pri bodočih kmetijskih zbornicah naj se osnuje samostojen vinarski odsek.

22. Naj se uvede monopol na špirit in naj se dovoli uporabljati špirit samo v industrijske namene.

23. Proizvodnja očetne esence naj se prepove, dovoli naj se samo uporaba čistega vinskega in sadnega kisa.

24. Uporaba industrijskega špirta naj se prepove za izdelavo alkoholnih pijač.

25. Proizvodnja destilatov iz uvoženega suhega grozdja, fig in drugega sadja naj se prepove.

26. Vinogradništvo v vsej državi naj se strogo raje. Vinogradi v navnini naj se postopoma opuste.

27. Iz prometa naj se izključijo bela in originalna rdeča vina (cviček) izpod 8 in črna vina izpod 9% alkohola.

Po kongresu, ki je trajal od osmih do poldneva, so se udeleženci podali na vinsko pokušnjo, ki jo je priredila vinarska podružnica v Ormožu za udeležence občnega zbora in vinarskega kongresa. Pokušnja je nudila 55 vzorcev vina letnikov 1931, 1932, 1933 in 1934 samih žlahtnih sort iz ormoškega vinarskega okoliša. Ob 15. uri so si udeleženci korporativno ogledali vzorno urejeni in tudi izven mej naše države splošno znani sanatorij zdravnika dr. Majeriča v Ormožu, ki se pri zdravljenju poslužuje Zeileissovih metod.

V ponedeljek, 3. junija 1935. se je vršil poučni izlet v Haloze, od koder so se udeleženci zadovoljni vrnili na svoje domove.

Vsem, ki so materijelno, moralno ali fizično pripomogli navedenim prireditvam do tako lepega uspeha, izreka Vinarsko društvo prav iskreno zahvalo.

Živinoreja in mlekarstvo.

Prva zvezna razstava svetlolisaste živine.

Ing. Boris Wenko.

Prva velika zvezna razstava rodovniške živine svetlolisaste pasme je za nami. Bila je 7. in 8. septembra v Murski Soboti. Istočasno so bile zelo zanimive preizkušnje na delovno sposobnost plemenskih bikov in krav, ki so se vršile prvič v naših krajih in so dale tej prireditvi pestro in živo obeležje ter privabile

na tisoče gledalcev. O teh tekmah bomo še obširneje poročali.

Razstava sama je — to naj bo kar ugodoma rečeno — odlično uspela. Kakovost razstavljenih živali kakor tudi uspela organizacija velike prireditve delajo vso čast vsem, ki so požrtvovalno sodelovali na pripravi, pa tudi vsem onim, ki so pomagali ustvariti in vzdrževati to ogromno selekcijsko delo, ki obsega nad poldrugtisoč najboljših živinorejcev severovzhodnega dela naše banovine in šteje v svojih knjigah že blizu 3000 rodovnih živali. Vse to je sad komaj šest do sedemletnega smotrno načrtanega in vztrajno izvršenega dela.

Rodovniška premovanja pri selekcijskih edinicah, ki smo jih imeli zadnja leta, so nam omogočala popoln pregled in presojo plemenskega blaga in odbiralnega dela pri dotični edini. **Zvezne razstave**, katerih prva je za nami, pa **omogočajo tekmovanje med edinicami pasemskega okoliša in presojo doseženega stanja selekcijskega dela v pasmi**. Razstavile so vse edince, ki delujejo vsaj od 1. januarja 1934. dalje. Ker je bilo razstavljenih samo 5% rodovniških krav in 10% naraščaja vsake edince, je bila slika seveda zelo ugodna; saj je zvezni selekcijski odbor poprej skrbno pri vsaki edini izbral najboljše živali. Razstavljeni pa so bili tudi vsi glavni rodovniški plemenjaki. Vsega je bilo razstavljenih 26 glavnih plemenjakov, 94 krav in 84 repov mlade živine, ki so bili razdeljeni na tri skupine, in to breje telice, mlade telice in bikce. Živina je bila razstavljena v velikih, lepo prirejenih hlevih graščine Szaparija v Murski Soboti.

Že dan pred otvoritvijo razstave, v soboto, se je pričelo ocenjevanje, ki ga je izvršil odbor tujih nepristranskih strokovnjakov pod vodstvom živ. ref. kr. banske uprave **ing. Wenka Borisa**. Ocenjevanje je trajalo do mraka, izdelava zaključkov pa pozno v noč, nakar so se tiskali razstavnici seznanili, tako da so bili ob otvoritvi že na razpolago lični in pregledni seznanili s tiskano oceno in nagradami. Ocenjevalni odbor se je delil na dve sekciji. Prva je ocenila krave, druga mladino in bike. Sodelovali so: **Gosak, dr. Jedlička, ing. Jelačin, ing. Kropivšek, ing. Muck, Pajdaš, Škofič in Zupanc**. Odbor je delal zelo strogo, a stvarno.

Zelo lepi so bili **plemenjaki**, ki so večinoma švicarskega porekla z veleposestva Šuplja Lipa. Odlično oceno in nagrado 600 Din je doseglo 6 bikov sledečih edinic: **Brezovci, Strukovci** (dva), **Dolina, veleposestvo Beltinci in Križevci**. Nadalje je bilo prav dobro ocenjenih 15 komadov z nagrado po 300 Din in dobro 5 bikov z nagrado po 150 Din. Skupaj je bilo za bike izplačanih 8850 Din. **Zmagovalec razstave je bil poltretjeletni bik Karol A 31 društva Strukovci, ki ga oskrbuje Vrečič Koloman v Strukovcih**.

Nekoliko slabše so bile ocenjene **krave**, kar je razumljivo, če se pomisli, da so to skoro same domače krave, ki morajo opraviti vse poljsko delo in vse vožnje. Odlične ocene so dosegle tri krave in to **Lakoš-Kapca A 86, Lutverci A 1 in Nedelica A 47**. Lastniki so prejeli po 500 dinarjev. Za 31 prav dobro ocenjenih krav so bile priznane nagrade po 250 Din. Dobrih je bilo 60 z nagrado po 120 Din in končno še 3 dovoljne z nagrado po 60 dinarjev. Vsega je bilo za krave razdeljenih 16.630 Din. **Zmagovalka je bila proglašena 8 letna krava „Vera“ A 1 društva Lutverci, last Gerkeša Petra iz Lutverc**. Krava tehtala okoli 600 kg in ima enoletni zaključek preizkušnje molže 4253 l.

Breje telice so bile lepe. Saj so dosegle 3 odlične, 3 prav dobre, 3 dobre in le 1 dovoljno oceno. Nagrade so znašale po 400, 200, 100, odnosno 50 Din. Vsega je razdeljenih 2150 Din. Zmagovalka ni bila proglašena, ker so bile odlične telice skoro enakovredne. Last so **banovinske kmetijske šole Rakičan, Vukana Aleksandra iz Pužavec in Benkiča Kolomana iz Pužavec**, obe od selekcijskega društva **Strukovci**.

Manj povoljno sliko je nudil **moški plemenski naraščaj**. Niti enemu bikcu ocenjevalni odbor ni mogel prisoditi odlične ocene. Izid je bil sledeč: 5 prav dobrih po 200 Din, 12 dobrih po 100 Din in 1 dovoljen 50 Din, skupaj 2250 Din.

Ugodnejše pa so bile ocenjene **mlade telice**. Odbor je priznal 3 odlične nagrade po 250 Din, 24 prav dobrih po 120 Din, 21 dobrih po 80 Din in 7 dovoljnih po 50 dinarjev. Odlično ocenjene telčke so last sledečih posestnikov: **Ritlopa Antona, društva v Dolgi vasi, in veleposestva Beltinci**. Zmagovalka je last **Denše Matjaža iz Brezovice**. Stara je eno leto, hči krave

A 206, društva Nedelica s triletno povprečno molznostjo 2228 l.

Vsega je bilo razdeljenih samo na nagradah 35.840 Din.

Važnejši kakor uspeh posameznih članov je na zvezni razstavi vsekakor uspeh edinic, ki je razviden iz sledeče razporednice, v kateri so vnešene edince po časovnem vrstnem redu pričetka smotrnega odbiralnega dela.

Končni in glavni zaključek vse zvezne razstave pa dobimo, če uvrstimo posamezne selekcijske edince po doseženem celokupnem uspehu, torej upoštevajoč krave in mladino skupaj. Zmagovalka vse razstave je v tem zmislu Seleksijsko društvo Lakoš-Kapca pri Dolnji Lendavi. To društvo ima torej najboljšo živino vsega svetlolisastega pasemskega okoliša. Na drugo mesto se je postavilo društvo Te-

Selekcijska društva				Razstavljene krave			Razstavljena mladina			Celoleten uspeh razstave — položajno mesto	
zap. št.	sedež	pričetek dela	število krav	število	srednja ocena	položajna ocena	število	srednja ocena	položajna ocena		
1	Nedelica	1928	170	8	55.8	VIII.	9	2.4	VII.	peto	V.
2	Veržej	1929	54	4	52.2	XVI.	3	2.3	VI.	dvanajsto	XII.
3	Puconci	1929	79	4	55.0	XII.	4	3.0	XVII.	šestnajsto	XVI.
4	Moravci	1929	53	2	48.0	XXI.	2	2.5	X.	sedemnajsto	XVII.
5	Tešanovci	1929	69	4	62.0	II.	4	2.5	XI.	drugo	II.
6	Strukovci	1930	199	10	58.8	IV.	13	2.7	XV.	deveto	IX.
7	Predanovci	1930	57	3	53.3	XIII.	3	2.0	IV.	sedmo	VII.
8	Vučja Gomila	1930	48	2	48.0	XXII.	2	2.5	XII.	devetnajsto	XIX.
9	Dolga vas	1930	96	4	55.0	XI.	3	2.7	XIV.	štirinajsto	XIV.
10	Dolina	1930	95	5	60.8	III.	4	2.8	XVI.	osmo	VIII.
11	Ljutomer	1931	35	1	51.0	XVIII.	1	4.0	XXI.	dvajseto	XX.
12	Lakoš-Kapca	1931	152	9	57.3	V.	8	2.3	V.	prvo	I.
13	Križevci	1931	38	2	49.5	XIX.	1	2.0	II.	enajsto	XI.
14	Črenšovci	1932	187	5	52.2	XV.	4	3.3	XVIII.	osemnajsto	XVIII.
15	Markovci	1932	55	2	52.0	XVII.	2	2.0	DI.	deseto	X.
16	Bogojna	1933	61	4	48.5	XX.	1	4.0	XX.	dvajsetprvo	XXI.
17	Brezovci	1933	87	5	56.6	VII.	5	3.4	XIX.	petnajsto	XV.
18	Hodoš	1933	54	2	55.5	IX.	2	2.5	VIII.	šesto	VI.
19	Lutverci	1934	67	3	65	I.	—	—	—	—	—
20	Kupšinci	1934	128	6	56.8	VI.	2	2.5	IX.	četrto	IV.
21	Beltinci	1934	69	4	55.2	X.	3	2.7	XIII.	trinajsto	XIII.
22	Dobrovniki	1934	84	5	52.8	XIV.	3	2.0	I.	tretje	III.

Pri kravah je doseglo društvo Lutverci s povprečno oceno 65 točk prvo mesto in je s tem zmagalo v skupini krav nad vsemi drugimi edinicami. Drugo mesto je zavzelo društvo Tešanovci, srez Murska Sobota. Na tretjem mestu stoji društvo Dolina pri Dolnji Lendavi. Nadalje sledijo po vrsti: Strukovci, Lakoš-Kapca, Kupšinci, Brezovci, Nedelica itd.

Pri naraščanju, vštevši breje in mlade telice ter bikce, je pa vrstni red nekoliko drugačen. Zmagalo je društvo Dobrovniki sresa Dolnja Lendava ter se uvrstilo z odlično mladino na prvo mesto. Na drugem mestu sledijo Križevci pri Ljutomeru in na tretjem Markovci na Goričkem. Nadalje sledijo: Predanovci, Lakoš-Kapca, Veržej, Nedelica itd.

šanovci v srezu Murska Sobota. Na tretjem mestu stoji Dobrovniki, srez Dolnja Lendava. Sledijo po vrsti: Kupšinci, Nedelica, Hodoš, Predanovci, Dolina, Strukovci, Markovci itd.

V nedeljo je bila slovesna otvoritev razstave po zastopniku kmetijskega ministra g. ing. Josipa Zidanška, ki je obenem zastopal zadržanega bana in pomočnika bana Dravske banovine. Prisostvovali so zastopniki sreskih načelnikov, sreskih kmetijskih odborov in osebno banovinski svetovalci srezov Lendava, Ljutomer in Sobote, nadalje narodni poslanec g. Benko, župan Hartner ter predsednik selekcijske zveze ing. Mikuž ter drugi odličniki. Govorili so: ing. Mikuž, ing. Zidanšek, poslanec Benko, župan Hartner. Na-

to je načelnik ocenjevalnega odbora **ing. Wenko** razglasil izid ocenjevanja. Sledila je otvoritev razstave po g. odposlancu kmet. ministra.

Razstava, za katero so lepe zneske prispevali predvsem država, banovina ter sreski kmetijski odbori, je dosegla v vsakem pogledu odličnih uspeh. Privabila je več tisoč ljudi, ki so si z velikim zanimanjem ogledali živino in prisostvovali zanimivim tekmam bikov in krav. Načelstvu selekcijske zveze iskreno čestitamo k lepemu uspehu, ki je predvsem zasluga glavnih činiteljev zveze, predsednika **ing. Mikuža**, zveznega veterinarja **Samca** in zveznega tajnika **ing. Eiselta**. Zadovoljstvo članov, ki so razstavili svoje lepe živali, naj jim bo skromna zahvala za veliki trud in nesebično, požrtvovalno delo.

Kakor že ob mnogih sličnih prilikah pa moramo na žalost zopet ob tej priliki ugotoviti, da naše dnevno časopisje brez razlike smeri tako važne gospodarske prireditve naših kmetovalcev skoraj popolnoma prezira ter kaže svoje razumevanje in ljubezen do kmeta le v lepih besedah brez stvarne vsebine. Za nogomet pa nikoli ne manjka prostora.

Napredek selekcije pri svetlolisastem govedu.

Ing. Fr. Mikuž.

(Dalje in konec.)

V prej omenjeni triletni dobi so najboljše molzle:

1. krava št. B-18 Kočiš Josipa,
2. krava št. A-45 Čugit Andraša,
3. krava št. B-58 Smodiš Aleks.,

Ti podatki jasno kažejo, da se dobijo tudi pri svetlolisastem govedu dobre molznice ter se bo s pravilno in dosledno odbiro dobrih molznic in puščanjem njihovega zaroda za plemo dvignila v doglednem času povprečna molznost rodovniških krav v tem pasemskem okolišu.

Za plemenitev se uporablja 38 prvovrstnih plemenskih bikov, ki so bili dodeljeni poedinim društvom s prispevkom banske uprave in proti zavezi, da jih vzdržujejo najmanj dve leti sposobne za plemo. **Najboljše ocenjeni plemenjak je „Held“ št. A-16, ki ga oskrbuje Vida Janez iz Doline.** Odlikuje pa se tudi zarod

od „Junaka“ št. 8-A, last Janže Štefana iz Predanovcev, in zarod od „Maksa“ št. A-28, ki mu je oskrbnik Lipič Jožef iz Tešanovcev. Tudi ostali biki imajo najboljše ocene. Z njimi so zadovoljni oskrbniki, kakor tudi člani, ker vidno zboljšujejo stanje rodovniške živine.

Evidenci nad mlado živino se je posvečalo največ skrbi in pažnje. Tetoviranih je bilo 762 telet, povečini vsa mladina, ki ni bila prodana mesarju. **19 bikcev od mladine je bilo prodanih na plemenskih sejmih v Dol. Lendavi, Beltincih in Pucncih za skupno vsoto 46.810 Din.**

Iz navedenih podatkov o selekcijskem delu je razvidno, da Zveza sistematično in dosledno zasleduje cilj, da zboljša svetlolisasto govedo do one popolnosti, katera naj v vseh ozirih tako glede mesnosti, mlečnosti, rastnosti in tudi glede sposobnosti za delo odgovarja vsem potrebam našega posestnika, pa tudi vsem zahtevam ožjega in širšega plemenskega trga.

Opomba uredništva: Z veseljem smo objavili lepo poročilo o uspehih večletnega dela v Prekmurju. Rezultati triletna preizkušnje molznosti so prav povoljni. Vendar vidimo poleg prav zadovoljivega povprečja in zelo visokih posameznih števil, tudi okoli 9% z molznostjo izpod 1500 l, kar ne zadovoljuje. Potrebno je, da se te živali sedaj izločijo in tako ustreže pravemu namenu možne preizkušnje. Pri tem mora biti seveda drugo merilo za delovne in drugo za hlevske krave.

Zelo potrebno bi bilo nadalje, da Zveza v bodoče oskrbi posnetke najboljših krav, kar bi zanimivo poročilo še bolj poživelo.

člana društva Lakoš-Kapca . . .	3672 l
člana društva Veržej s . . .	3395 l
člana društva Dolina s . . .	3353 l

Uredništvo ponovno vabi tajnike obeh cikastih zvez, da nam sestavijo še primerno poročilo iz svojega pasemskega okoliša. **Ing. B. W.**

Razno.

Zvezna razstava rodovniške živine bo, kakor smo že objavili, za ormoško cikasto pasmo 28. septembra v Ptuj. Kmetovalci Prekije! Oglejte si vsi to veliko gospodarsko prireditev. Naj ne bo naprednega kmetovalca, ki si ne bi ogledal najboljše odbrane živine, katero premore domača gruda.

Selekcijska društva so imela že dosedaj po večkrat krajevna premovanja rodovniške živine, na katerih so posamezni člani pokazali dosežene

uspele in medsebojno tekmovali. Sedaj pa pridejo iz vsakega društva najboljša krave. Tako bodo na zveznih razstavah medsebojno tekmovala društva in se bo tako dognalo, v katerem kraju vsakega okoliša je živina najlepša in najboljša. Razen tega bomo videli vse rodovniške plemenjake, torej najboljša bika cikaste pasme. Zelo zanimivo pa bo videti naraščaj, ki bo pokazal napredek v selekciji.

Tekme goveje živine so bile v nedeljo, 8. septembra t. l. v Murski Soboti o priliki zvezne razstave. Tekme so dokazale delovno uporabnost naše svetlolisaste živine. Obsegale so 3 točke: 1. tekma bikov na uspešnost hoje, 2. tekma krav na uspešnost vožnje, 3. tekma krav pri oranju.

Rodovniška premovanja so bila, oz. bodo v septembru po sledečem redu: **Gorenjska cikasta pasma** v Moravčah, 3. sept. in v Trzinu 4. sept. **Slovenska bela pasma** v Šmartnem pri Slovenjgradcu 16., v Šoštanju 17. in v Mozirju 18. septembra. **Sivopšenična pasma**: v Špitaliču 23., v Vitanju 24. in v Sv. Juriju pri Celju 25. septembra. Bližnji živinorejci naj si ogledajo razstavljeno živino.

Ocenjanje bikov za pleme bo oktobra in novembra. Dneve bo objavilo sresko načelstvo, odnosno občine. Občine naj poskrbijo že sedaj, da jim ne bo manjkalo plemenjakov dobre kakovosti, katerih je treba za vsakih 70 krav po enega.

Konjska premovanja na Gorenjskem bodo 30. septembra zjutraj v Kranju in popoldne v Lescah.

Prijava žrebcev. Koncem novembra ali začetkom decembra bo ocenjevanje žrebcev za pleme. Pregledali se bodo samo oni žrebci, katere bodo njih lastniki pravočasno prijavili. Prijave pošljite preko občine na sresko načelstvo najkasneje do konca tega meseca.

Prošnje za dodelitev žrebcev naj se vložijo do istega roka. Upoštevati se morejo le kraji, kjer so plemenjaki res nujno potrebni in posestniki, ki so se kot oskrbniki žrebcev že dobro izkazali.

Razstava kokoši ter ovac in koz je bila zopet na Ljubljanskem velesejmu od 5. do 16. septembra. Kakovost razstavljenih štajerk je bila žal slabša kakor ob spomladanski razstavi.

Ing. B. W.

Bolgarska živinoreja zelo smotreno napreduje, kakor se je lahko prepričalo 44 jugoslovanskih agronomov, ki so si na povabilo svojih bolgarskih kolegov na daljšem poučnem potovanju ogledali tamkajšnje kmetijske prilike. Za one naše živinorejce, ki si želijo skoraj v vsaki občini svojo

pasmo, bi bilo zelo poučno slišati, da goji vsa velika bolgarska država eno edino domačo govejo pasmo. Pri nas imamo že samo v Dravski banovini kar 6 pasemskih okolišev. Pa nekaterim še ta razkosenost ni dovolj in hočejo ustvariti še nove male okoliše. „Kolikor glav, toliko misli“, je pač vedno naše geslo v našo največjo škodo. Drugje pa delajo bolj preudarno. Ing. B. W.

Konjereja.

Konjska premovanja.

Dr. V.

Premovanja so za letos v glavnem končana. Vršila so se v Št. Jerneju, v Brežicah, v Št. Lenartu, v Ptuj, Ormožu, Beltincih in Ljutomeru; vršila se pa še bodo v Lescah, v Kranju ter na Igu pri Ljubljani. Podrobno poročilo o premovanjih izide, ko bodo vsa končana. V glavnem je pa njihov splošni vtis letos slabši kot lani ali druga leta. Zlasti kobilji material nosi še vedno pečat nezmanjšane gospodarske krize in deloma tudi pomanjkanja krme (suša). Mršav je bil namreč in zgaran kakor redkokdaj. Tudi banovinski žrebci so bili predvedeni v slabšem rejnem stanju kakor običajno.

Žrebice, žrebičke in žrebčki so bili lepi in dobri kakor navadno vsako leto. Posebna znamenitost je bila letos v zvezi s premovanjem razstava premovanih konj na Cvenu pri Ljutomeru, na dan konjskih dirk 18. avgusta. Premovanje, razstava ter krasno uspele dirke z derbi-dirko so tvorile lepo zaokroženo enoto, ki je v svoji pestrosti in skladnosti živo pričala o visoki, še nikjer drugod v Sloveniji doseženi kakovosti konjereje v ljutomerskem srezu. Ljubitelji in poznavalci konj ter športniki, ki so se zgrnili v teh slavnostnih dneh od blizu in daleč v Ljutomeru, so odšli vsi zadovoljni, da celo očarani.

V zvezi s premovanjem se je tudi letos vršil pregled za pleme odbranih konj, ki so bili vpisani v redovniške knjige. Lani je bilo odbranih 103 takih živali, letos je pa to število znatno narastlo, in sicer na 208, torej za preko 100%. Med odbranimi konji je 26 ameriških kobil, 99 medžimurk, 6 lipicank, 8 noniusov, 45 noričank ter 8 enoletnih in 16 letošnjih žrebčkov. Tako se je podlaga za napredek in osamosvojitev naše konjereje povečala in

poglobila, lepo započeto smotreno delo bo pa prej ali slej rodilo dolgo pričakovani sad.

Razno.

Pomanjkanje konj vlada v Rusiji, kjer je bilo l. 1928. še 34 milijonov konj, t. j. isto število kakor pred svetovno vojno. V naslednjih letih se je ob prisilni kolektivizaciji to število znatno zmanjšalo, in sicer l. 1931. na 26 milijonov ter l. 1933. na 16 milijonov. L. 1934. je to število padlo še za 1 milijon. Vzrok temu padanju števila konj prisujejo pomanjkanju krme, slabi, pomanjkljivi negi, slabim hlevom, nalezljivim boleznim ter prenapornemu delu. Na nekem državnem posestvu v Kavkazu je med 3500 konji poginilo 833 kobil, a ostali so bili — kakor je ugotovilo nadzorstvo — v zelo bednem stanju. V dnjeopetrovski oblasti je 90.000 kobil, toda le 7000 jih je v l. 1933. žrebetilo; v zapadni Sibiriji je žrebetilo le 37 % vseh kobil. Ugotovljeni vzroki: prenaporno de'lo ter slaba nega. Traktorji ne morejo konja često spodrinuti iz poljedelstva, kajti popolna mehanizacija poljskega dela ni mogoča; zato pomeni padec konjereje v Rusiji predvsem hud udarec poljedelstvu, posredno pa tudi industriji; pa tudi preskrba vojske je resno grožena. Ob pričetku svetovne vojne je štela ruska vojska 1.142.000 konj ter jih uporablja mesečno 50 tisoč glav. Ruska vlada se sedaj zelo interesira za povzdigo konjereje ter izdaja navodila, kako je s konji postopati, kako jih oskrbovati. Posrečilo se je tako ustaviti nadaljnje padanje konjereje; vendar pa to za ruske razmere ne zadostuje. Zato namerava vlada v l. 1935. zvišati število konj za poldrug milijon ter producirati dva milijona žrebet. Takozvane konjske farme se množe od dne do dne in jih je sedaj že 8519 (lani 4726 in l. 1931. pa komaj 1479); sedaj znaša njihovo številčno stanje nekaj manj kakor pol milijona glav. Rusija ima tri državne kobilarne s 6327 žrebci; žrebčarn je bilo l. 1930. le 26 s 7033 žrebci; danes jih je pa 100 žrebčarn s 104.610 konji.

Dr. V.

Gozdarstvo.

September (kimovec).

Ing. V. Novak.

Narava.

Dnevi postajajo krajši in ko so enako dolgi kakor noči nastopi jesen.

Pri iglastem drevju začno **odpadati** starejše iglice. Proti koncu meseca pa začne odletavati tudi listje **bukve, jesena, brešta, breze, vrb, jerebike, mokovca, leske** in gloga.

Seme dozori na **hrastu, javoru, breki, leski, orehu, glogu** in **brusnici**, tekom druge polovice septembra pa tudi že na **jelki, tisi, ceru in jelšah**.

Ptice selivke nas začno zapuščati v vedno večjem številu. Okoli Malega Šmarana se poslove od nas slavec, prepelica, penica in grlica. Proti sv. Mihaelu pa se odpravljajo na pot lastavice, škorci, pastiričice, škrjanci in drozgi.

* * *

Vzgajaj!

Trgati začno storže za pridobivanje semena na **gladkem boru**, nekaj pozneje na **duglaziji**.

Koncem septembra obirajo **jelove storže**, ker izpade iz njih seme, kakor hitro dozore. **Jelkino** (hojino) seme sejejo jeseni, ker tako seme kaj rado izgubi kalivost, če ga hranijo čez zimo. Setev jelke pa bo uspela le v senci drevja. Na posekah in goljavah so mlada drevesa, ki poženejo iz semena, preveč izpostavljena soncu in se kmalu posuše.

* * *

Pripravljati je tla za **jesensko saditev**, ki se more pričeti v višjih legah že koncem septembra. Pri jesenski saditvi ravnamo s sadikami podobno kakor spomladi.* Upoštevati pa moramo, da jesenski nasadi veliko trpe od mraza.

* * *

Ako nameravamo **spomladi** pogozdovati na težkih ilovnatih **tleh**, je priporočljivo že jeseni obdelati zemljo, da postane preko zime rahlejša in zračnejša.

* * *

Čiščenje in redčenje obsadov se nadaljuje.

* * *

Izkoristi!

V visokih legah še sekajo.

Ko je sekanje opravljeno, posekani les razdelimo po posameznih vrstah in ga izbiramo (**sortiramo**).

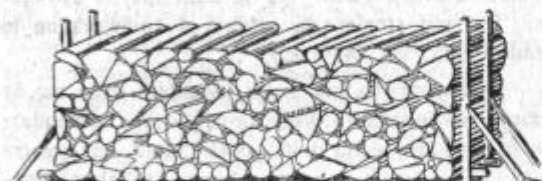
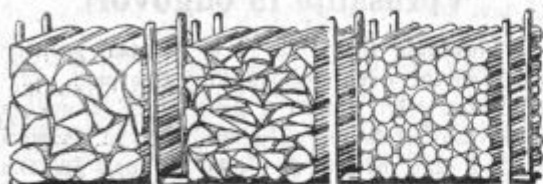
Kar je manj kot 7 cm debelo, je vejevje (šibje, fratje) in se da vnovčiti le v bližini večjih krajev ali koder je malo drv. Tam se vejevje poveže v butare in prodaja.

Ostali les (nad 7 cm debel) se deli na tehnično uporabljiv les in na **drva** za gorivo.

* Glej „Marc“!

Tehnično uporabljiv les ločimo zopet po namenu, ki ga imamo z njim, na les za žago, za tesan les, za jamski les itd. Nadalje sortiramo tako razdeljen uporaben les po dolžini in debelini ter končno še po kakovosti.

Tudi drva sortiramo po istih vidikih. Navadno pa razdelimo drva prvič na lepa, zdrava, ravna, **cepljena drva** (močna 13 do 16 cm), drugič na **slabejša cepljena drva** in tretjič na **okroglice**.

Slika 61. Sortirana (zgoraj) in nesortirana (spodaj) drva.

Sortirano (izbrano) blago trgovec rajše kupuje in ga razmeroma dražje plačuje.

Po sortiranju se lotimo **merjenja ležega lesa**. Pri tehnično uporabnem lesu izražamo mero v kubičnih ali polnih metrih (m^3). Na hlodih merimo najprej dolžino. Potem izmerimo debelino **brez** lubja v središču klupo (merilnimi kleščami). Iz debeline in dolžine izračunamo s pomočjo priročnih tablic* telesnino hloda v m^3 .

Drva merimo po **prostornih metrih** ($pr m^3$), ko so zložena.

Ko smo les sortirali in izmerili, smo se za prodajo že dobro pripravili.

* * *

Samo še ta mesec je dovoljeno **klesanje** drevja za krmo in steljo.**

* * *

Zadnje čase so začeli v večjem obsegu sekati tudi **rušje** pri turistovskih kočah in smučarskih domovih, kjer se potrebuje dosti kuriva. Sekati rušje (pritlikavi bor, košutje) tam, kjer se začenja skalovje in plazovje, je zelo lahkomišno in nevarno

* Take tablice s pojasnili so v knjižici: „Ing. Ant. Šivic: Poljudna navodila za merjenje lesa“. Knjižico prodaja Kmetijska družba po 12 Din.

** Glej „Avgust“!

početje. Rušje varuje s svojim nizkim in prožnim vejevjem, s svojo skromnostjo in žilavostjo vse nižje ležeče kraje pred plazovi in pustošenjem. Zato naj nihče ne seka rušja, preden se ni posvetoval z gozdarskim veščakom in si ni izposloval dovoljenja od oblasti.

* * *

Nabirati je želod in žir tam, kjer se ga da dobro vnovčiti.

* * *

Popravljati je gozdne poti, kadar preostaja kaj prostega časa.

Les se plavi in splavlja, kadar je to običajno. Za **plavljenje** se mora imeti posebno oblastveno dovoljenje.

* * *

Ako se z gozdovi tako ravna, da se slabi moč zemljišča in da sčasoma prestane rasti koristno drevje, govorimo o **pustošenju gozda**. Pustošiti gozd je prepovedano.* Opasnost, da se ne opustoši gozd, je velika, posebno tam, koder sekajo na golo. Ako večjih posek nemudoma ne pogozdijo, nastanejo na dobrih položnih tleh goščave plevela, **grmiča** in neprodorne pušče. Na slabih in strmo nagnjenih tleh pa izgine kmalu za drevjem tudi grmičje in trava. Pokaže se gola skala. Zato pravi zakon: Vsak posestnik je dolžan pogozditi poseko takoj, najdlje pa v teku treh let. Pozneje lahko oblast sama odredi pogozdovanje na stroške posestnika.

* * *

Ščiti, varuj!

Drevje, ki je napadeno po **lubadarju**, izsekavamo in lubje sežigamo.

Tudi še v tem mesecu moramo, dokler traja suho vreme, pridno paziti, da kje v gozdu ne nastane **požar**.

Prestopki zoper gozdno lastnino se začno jeseni zopet množiti. Zato je treba strogo čuvati in gledati, da nepoklicani ne odnašajo lesa in stelje.

* * *

Red.

Kakor je bilo preje povedano, računamo po izvršeni sečni telesnino na ležčem kupu. To telesnino primerjamo z ono, ki smo jo prisodili istemu drevju, ko je še stalo. Pokazala se bo razlika in nam odkrila napako, ki smo jo napravili pri ra-

* Zakon o gozdih: § 11. in naslednji.

čunanju telesnine na stoječem drevju, kar nam bo služilo v pouk za prihodnost.

* * *

Ako še nismo obeležili dreves, ki jih bomo sekali pozimi, opravimo to sedaj. Drevje se ne **zaznamuje** (žigosa) samo na deblu, ampak tudi na korenini pri tleh. To je potrebno zato, da se po izvršeni sečnji vidi, če so bila samo ona debela posekana ki smo jih zaznamovali.

* * *

Paziti je, da se pri oranju ne preokrača meja gozda.

* * *

Kakor ne sme nihče brez lastnikovega dovoljenja izkoriščati **glavnega gozdnega pridelka** (lesa), tako tudi nima pravice do **stranskih gozdnih pridelkov** (stelja vejve, skorja, smola, gobe, zdravilna zelišča itd.). Najbolje bi se nabiranje takih predmetov uredilo z brezplačnimi **pisnimi dovolili** od strani županstva s pooblastilom posestnikov v občini.

Tako naj bi se tudi nabiranje mravljinčnih jajčk dovoljevalo z listki.* Na ta način bi obvarovali gozd pred nepoznanimi gosti in bi lahko ustavili prekomerno uničevanje mravelj. **Mravlja**, ki stika v vseh ozkih razpokah drevja, ugonobi gotovo dosti ličink in škodljivih gosenic, zato se opaza, da gozdovi, kjer je mnogo mravljišč, niso tako izpostavljeni nevarnosti po škodljivemu mrčesu, kakor oni, v katerih je malo mravljišč.

* Glej „Junij“!

Še enkrat o lovskih kartah.

Ministrstvo za šume in rude je izdalo pravilnik o lovskih kartah po novem lovskem zakonu.

Po predpisih tega pravilnika je treba vložiti za dobavo lovske karte s 15 Din kolekovano prošnjo pri **pristojni občini**. Prošnjo je opremiti s prilogami; glede teh se dobe pojasnila pri občini.

Lovsko karto dobe samo članj lovskega društva.

Kdor prvičkrat zaprosi za lovsko karto, mora dokazati, da zna ravhati z orožjem in da pozna bistvene predpise zakona o lovu. Oblastvo lahko zahteva od prosilca, da se podvrže izpitu, ki je brezplačen. Prosilec mora imeti tudi orožni list, ako tega ni oproščen.

Lovska karta (za lov brez psa) stane 55 Din (s psi nekoliko več). Zapriseženi lovski čuvaji ne plačajo taks za lovsko karto, smejo pa z njo lo-

viti tako divjačino, ki ima lovopust, samo v prisotnosti gospodarja. Če lovijo pa samo nezaščiten divjačino, jim ni treba lovske karte.

Kdor je letos plačal za lovsko karto še staro, višjo banovinsko takso, se mu razlika med staro in novo povrne, ako vloži prošnjo pri občupravnem oblastvu prve stopnje. Taka prošnja je koleka prosta — in smo na strani 211. „Kmetovalca“ pomotoma navedli, da se zahteva kolek za 5 Din.

Šivic.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 102. Dva 13 in 15 letna pastirja, uslužbena pri dveh gospodarjih, sta na moji, v našem vzeti njivi izpulila 3 dolge vrste krompirja in 1 vrsto fižola ter ga pokrmila živini. Popasla sta tudi živo mejo in žito, tako da imam 500 Din škode. Starejši pastir me je žalil tudi s psovkami. **Kaj naj storim, da pridem do odškodnine in zadoščenja?** (A. A. v L.)

Odgovor: Kakor sami omenjate, ste se že obrnil na županstvo, ki je povabilo oba gospodarja in Vas, da menda določi odškodnino, ker smatra očitno dejanje za poljsko kvar. Vsekakor odgovarjata gospodarja za škodo na živi meji in žitu ter ju lahko tožite tudi pri sodišču, če bi se na županstvu ne poravnali. Kar se pa tiče krompirja in fižola, gre očitno za zlonamerno poškodbo tuje lastnine. Za taka kaznjiva dejanja odgovarjata storilca. Mlajši pastir je otrok, ki ga ne morete kazensko preganjati, pač pa ga morajo kaznovati starši ali varuh, v tem primeru gospodar. Starejši pastir pa je mladoletnik, ki je menda že toliko zrel, da more pojmovati svoja dejanja. Tega lahko natančno sodišču, ki mu bo dalo ukor in ga izročilo gospodarju, da ga nadzira in se briga zanj. Če je pa tak pokvarjenec, kakor ga opisujete, ga sodišče lahko tudi odda v zavod za poplavljanje.

Dr. S. M.

Vprašanje 103. Sem lastnik travnika s sadonosnikom, ob katerem stoji sosedov gozd. Debla in veje gozda visijo na moj svet, na nekaterih krajih celo 4—6 metrov. Kap bije travo, senca uničuje sadno drevje. **Prednik je gozdne meje obsekaval, sedanji lastnik jih noče, vprašam, ali ga lahko k temu prisilim?** (Fr. V. iz B.)

Odgovor: V splošnem veljajo sledeča pravila: Lastnina na drevesu pripada tistemu, v čigar zemlji stoji deblo. Če stoji deblo tako, da gre meja skozi deblo, je drevo skupna last in so zanj merodajni obči predpisi o solastninah. Vsakdo ima pravico, korenine in veje, ki silijo s sosedovega, izkopati oziroma požagati ali postrčiti, toda ne sme stopiti na sosedovo zemljo, ne plezati na debela, ne prislanjati lestev. Kdor odstranja veje, viseče čez mejo, si jih sme tudi prilastiti. Lastnik

debia pa lahko sam veje zapogne na svoje, ali jih odstrani. Tako je danes pravosodstvo. Temelji na zastarelem zakonu in potrebam časa ne odgovarja. — Glede **gozdnih** parcel pa nam je dosedaj znano, da pravica obsekavanja korenin ali vej **ni** obstojala. Tako početje se je smatralo za pustošenje gozda. Tudi po novem gozdnem zakonu § 11. je pustošenje prepovedano. Podrobne odredbe pa ne obstoje in bi bilo najprevidneje zahtevati odločbo upravne oblasti, ali gre za pustošenje ali ne, če sosedu obsekate gozd. Po našem mnenju bi Vam sresko načelstvo storilo večjo uslugo, če bi Vas ne napotilo na pravdo, temveč potom banske uprave skušalo doseči stvarno rešitev, ki bo koristila za tisoče in tisoče primerov. V ostalem bo naloga Kmetijske družbe, da opozori javno oblast na izdajo res potrebnih navodil. Pametno bo, če skušate potom občinskega posredovanja s sosedom priti na čisto. Toda, če se ne poravnava z Vami, občina ne bo mogla veliko storiti. Vsekakor Vam obsekavanja **gozda na lastno pest** ne moremo svetovati. — Kar se tiče pogodb, jih lahko sami pišete in podpise poverite pri sodišču.

Dr. G.

Vprašanje 104. Obstoja družba, ki ima namen telefonično zvezati naš kraj potom najbližnje brzojavne in telefonske postaje. Brzojavne droge stavijo na njive, travnike in vrtove, dvajset in še več metrov proč od cestnega roba. Posestnikom, ki so se v pričetku uprli in branili staviti brzojavne droge po sredini njiv in vrtov, jim je inženjer zagrozil: „Dobro, pa boste nosili stroške, ki bodo nastali zaradi oviranja inštalacije, ker bomo prekinili delo zaradi Vas.“ Vsled te grožnje so posestniki popustili, delavci pa nadaljevali delo in delali škodo po njivah in vrtovih. **1. Zakaj se ne stavijo brzojavni drogi ob cestnih robih, kakor prešnja leta? 2. Ali imajo res neomejeno pravico staviti droge po zemljiških parcelah in imamo mi posestniki kaj pravice, se temu samolastnemu početju upreti? 3. Ali se lahko uspešno pritožimo? 4. Kam in kako naj napravimo pritožbo?** (K. J. v J.)

Odgovor: Ad 1—4. Družba, ki si je nadela nalogo, vklopiti Vaš kraj v telefonsko-telegrafsko zvezo, nima nikakih pravic staviti droge na tujih zemljiških parcelah. Ta pravica pristoja edinole državi, to je v naši banovini, poštni in telegrafski direkciji v Ljubljani. Pa tudi ta direkcija nima pravice, kar tako, brez izrecnega predhodnega pristanka zemljiških lastnikov, staviti droge na njihovem svetu. Telegrafski vod se mora najprej trasirati in posestniki, čez kojih zemljišče vodi telegrafski vod, imajo pravico, staviti svoje odškodninske zahtevke. Ako se tako trasiranje ni vršilo in se je delo pričelo brez vsakega predhodnega postopka, pristoja prizadetim posestnikom pravica, se proti takemu postopanju poštne in telegrafske

direkcije pritožiti na pristojno sresko načelstvo, zaradi prizadete škode pa tožiti poštni erar, to je Dravsko pošno in telegrafsko direkcijo na plačilo odškodnine. Ako je pa te posle samolasno vršila družba v svoji režiji, je za vso prizadeto škodo odgovorna družba, proti kateri je enako postopati.

Š. S.

Vprašanje 105. Imam 17 mesecev starega bikca, ki se mu voda zapira. Pri puščanju seči nemirno prestopa in jo sunkoma odseka. **Kako naj zdravim bikca?** (R. Fl. v B.)

Odgovor: Bistvo sečnih (scalničnih) kamnov je opisano v „Kmetovalcu“ l. 1933. na strani 5. Tam je tudi navedeno, kako se prepreči njihov nastanek. Zdravljenje z zdravili nima izgleda na uspeh. Uspešna je edino operacija, ki jo pa more izvršiti le živinozdravnik, ki pa vselej tudi ni priporočljiva, ker se sečni kamni povračajo, oz. napravljajo novi. Da se izognete stroškom, skrbem ter škodi, Vam priporočam pravočasen zakol bikca.

Dr. V.

Vprašanje 106. Pol leta staremu juncu rastejo po ušesu bradavice, ki so velike kot oreh, nekatere so pa tudi manjše. **Kako odpravim bradavice pri živini?** (I. A. v H.)

Odgovor: Bradavice odstranimo najlažje na ta način, da jih podvežemo s svilo ali gumo. Če nimajo vratu, jih zažgimo z jedko kislino s pomočjo steklene palčice. Po 3—4 dneh odstranimo previdno zgornjo odžgano plast in postopek ponovimo. Dobra je tudi 10% mast iz mišnic. Pri uporabi te masti je pa potrebno, da površino bradavice narahlo opraskamo pred namazanjem. Najhitrejša pridemo do cilja, če bradavico enostavno s škarjami odstrižemo, krvavečo ranico pa zažgemo z ogretim železom. Če so bradavice razširjene po celem telesu, je potrebno vrhu tega še notranje zdravljenje z ogljikovo ali žgano magnezijo, oz. mišnico (dvakrat na dan po pol grama) ali z njeno raztopino, ki jo dobimo na živinozdravnikov recept. V najnovejšem času zdravimo splošno bradavičnost tudi s podkožnimi injekcijami zdravila „perlacar“, ki je uspešno.

Dr. V.

Družbene zadeve in razno.

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe
v Ljubljani r. z. z. o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.

2. Slučajnosti.

V nedeljo, 22. septembra 1935.:

Tomišelj, ob ½11. uri v dvorani Gasilskega doma v Tomišlju;

v sredo, 2. oktobra 1935.:

Ljubljana, ob 6. uri zvečer v dvorani Kmetijske družbe, Novi trg 3.

† Ivan Štefan, načelnik kmetijske podružnice, posestnik in trgovec, dolgoletni član, ki je načeloval podružnici v Kotu pri Semiču, je umrl pred kratkim na svojem domu. Posvečal je tej podružnici vso svojo pozornost. Že od l. 1911. semkaj je skrbel zlasti za pravočasno dobavo galice in sporazumno s sosednjimi podružnicami tudi za pouk v raznih panogah kmetijstva svojim članom. Ohranimo mu trajen spomin!

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo leto zimske šole, ki traja dve zimi po pet mesecev, začetkom novembra 1935. Vsi učenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Sprejmejo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno, na celo polo pisane prošnje, kolekovane s 5 Din, je poslati ravnateljstvu banov. kmet. šole na Grmu pri Novem mestu najpozneje do 1. oktobra 1935. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o pravosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, izjavo staršev, odnosno varuha, (kolek 2 Din), s katero se zavezujejo plačati stroške šolanja, obvezna izjava staršev ali varuha (kolek 2 Din), ki želijo banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev. Navesti je tudi točen naslov in zadnjo pošto. Starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po zdravniku zavoda. Oskrbovalna znaša do preklica od 25 do 300 Din mesečno po premoženjskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno naprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer. Obenem pa naj zaprosijo za podporo še sreski kmetijski odbor. V prošnji je navesti, če je sreski kmetijski odbor že naprošen za podporo, oziroma je priložiti odborovo izkazilo o višini podpore.

Banovinska kmetijsko - gospodinjstva šola na Mali Loki, p. Velika Loka na Dolenjskem prične novo šolsko leto dne 2. novembra 1935. Šola je enoletna; med šolskim letom ni nikakih počitnic;

učenke stanujejo v zavodu, kjer se vrši pouk. Mesečna oskrbovalnina znaša 350 Din; onim kmetijskim dekletom pa, ki zaradi težkih gospodarskih razmer ne morejo plačati cele oskrbovalnine, podeljuje kralj. banska uprava in sreski kmetijski odbori primerne štipendije. Dekle, ki želi vstopiti v šolo, mora biti stara 16 let, popolnoma zdrava in нравno neoporečna; zato naj lastnoročno napisani in s petdinarskim kolekom kolekovani prošnji priloži: krstni list, zadnje šolsko izpričevalo, нравstveno izpričevalo, obvezno pismo staršev ali varuha, da plača stroške šolanja. Prosilke pa, ki žeče štipendije, morajo priložiti še premoženjski izkaz z uradno navedbo zemlji-

Slika 62. Gojenke ban. gospodinjstva šole na Mali Loki pri praktičnem delu v sadonosišču.

škega davka in gospodarskega stanja staršev ali njih namestnikov. Prošnje za sprejem je poslati najkasneje do 30. septembra t. l. naravnost vodstvu banovinske kmetijsko-gospodinjstva šole na Mali Loki, p. Velika Loka, kjer se na željo dobe še nadaljnja pojasnila. One prosilke pa, ki žeče znižanja oskrbovalnine, naj vložijo prošnjo preko sreskih kmet. odborov, pri katerih naj istočasno zaprosijo za štipendijo.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev opozarja na sledeče: Prosimo zavarovano članstvo, da pošilja morebitne pritožbe glede zdravstvene službe vedno najprej na najbližjo ekspozituro. Ekspozitura bo najhitreje ugotovila dejanski stan in odstranila zapreke in nesporazume, ki se pojavijo. Pritožbe, vložene na Okrožni urad, ne morejo biti hitro rešene, ker mora urad šole potem ekspozituro ugotavljati, koliko so pritožbe upravičene. Opozorjamo pa vse člane, da urad priznava stroške za neuradove zdravnike samo v resnih in neodložljivih primerih, kjer bi čakanje na uradovega zdravnika imelo slabe posledice na zdravstveno stanje zavarovanca. Urad priznava take stroške izključno samo za prvo ordinacijo. Zato naj se bolniki vedno poslužujejo samo uradovih zdravnikov, četudi so pritožbo vložili, ker bi moral urad vse druge stroške po zakonu odkloniti.

VNOVČEVALEC

15. septembra 1935.

Poskusi gnojenja s fosfatno žlindro.

Fr. Wernig.

Celjska podružnica Tvornice kemičnih izdelkov v Hrastniku, d. d., je spravila v promet domače fosforno gnojilo, imenovano **fosfatna žlindra**, ki je proizvajeno iz dalmatinskih surovih fosfatov, odkritih šele pred kakimi šestimi leti.

Fosfatna žlindra v vrečah stane le kakih 65 Din za 100 kg pri tvornici v Celju ter vsebuje 6 % v vodi raztopljive fosforne kisline (ki je istovetna s fosforno kislino v superfosfatih), 10 % v 2 % citronovi

Slika 63. Poskusi s fosfatno žlindro.

kisline topljive fosforne kisline (slična oni v Tomasovi žlindri) in 18 % celotne fosforne kisline. — Razen tega vsebuje fosfatna žlindra še jod, katerega asimilirajo rastline, ki nato ugodnejše delujejo na živi organizem. O ugodnem delovanju joda na rastlinstvo razpravlja znani univ. profesor Stoklasa v Pragi v svojih znanstvenih delih.

Lansko jesen in letošnje spomlad smo izvršili s fosfatno žlindro v celjski okolici raznovrstne poskuse, predvsem na travnikih, deloma tudi na njivah. En tostvarni naš poskus pri ozimnem žitu ni zadovoljeval, dočim poroča višji sadj. nadzorNIK v pokoju, gospod Goričan, o povoljnih rezultatih gnojenja s fosfatno žlindro pri ozimni pšenici. Zadevni poskus vendar še ni zaključen in računsko obdelan.

Naši v jeseni in pozimi zasnovani poskusi s fosfatno žlindro na travnikih pri načelstvu živ. društva v Vojniku pri g. Prekoršku, pri predsedniku kmet. podruž-

nice g. Rebovu v Teharjih, pri g. Šlandru v Košnici in g. Mastnaku v Dramljah so vendar brez izjeme vsi pokazali **ugodne uspehe**. Iz doslej zbranih poročil vendar povzemam, da letos — mogoče tudi vsled neugodnega mrzlega vremena — spomlad trošena fosfatna žlindra ni posebno vidno učinkovala.

Sliki kažeta nazorno delovanje in učinek v jeseni in pozimi trošene fosfatne žlindre.

Pri predsedniku kmet. podružnice gospodu Rebovu na Teharju izvršeni poskus (slika 63.) smo obdelali tudi računsko in smo ugotovili naslednje pridelke na po 250 m² velikih parcelah:

I. parcela negnojena, pridelek 30 kg sena (1. košnja);

II. parcela, gnojena z 8 kg f. žlindre, pridelek 57 kg sena (1. košnja);

III. parcela, gnojena s 16 kg f. žlindre, pridelek 65 kg sena (1. košnja).

Na 1 ha površine proračunano bi znašali torej pridelki prve košnje:

Na prvi parceli — 12 met. stotov;

na drugi parceli — 22.80 met. stotov;

na tretji parceli — 26 met. stotov.

Ako računamo, da se bo pridelalo otave in otaviča skupaj toliko, kakor prve košnje, bi znašal pridelek na:

1. negnojeni parceli na 1 ha — 24 met. stotov;

2. s 320 kg (8 kg × 40 m²) gnojeni parceli na 1 ha — 45.60 met. stotov;

Slika 64. Poskusi s fosfatno žlindro.

3. s 640 kg (16 kg × 40 m²) gnojeni parceli na 1 ha — 52 met. stotov.

Kakšen je učinek fosfatne žlindre drugo leto, doslej še nismo preizkusili.

Ako načunamo ceno sena s 30 Din za 1 met. stot, bi znašala vrednost pridelka 24 met. stotov sena z negnojene parcele 720 Din, vrednost pridelka 45.60 met. stotov sena z druge, s 320 kg fosfatne žlindre gnojene parcele v izmeri 1 ha 1368 Din.

320 kg fosfatne žlindre stane 192 Din, računajoč 100 kg žlindre po 60 Din brez vrče ob prevzemu v tvornici.

Na 1 ha travnika bi znašal torej, računajoč samo množinsko zvišanje pridelka, čisti dobiček gnojenja s 320 kg fosfatne žlindre na 1 ha 456 Din.

Upoštevati vendar moramo še to, da na s fosfatno žlindro gnojenem travniku raste kakovostno neprimerno **boljša krma**, finejše trave in predvsem detelja, ki bujno poganja posebno še pri otavi. Ako bo učinek žlindre poznati se prihodnje leto, potem bo ta višek pridelka takorekoč zastonj.

Pri drugih poskusnikih, predvsem pri oddaljenejših članih živ. društva v Vojniku ni bilo še mogoče ugotoviti računsko rentabilnost uporabe fosfatne žlindre.

Pri g. Vidmarju v Škofji vasi smo ugotovili, da je bil s fosfatno žlindro gnojene parcele pridelek sena 2.17 krat večji, kakor z negnojene parcele. Uporabljena količina fosfatne žlindre je znašala tu kakih 300—350 kg na oral.

Ing. Teržan poroča, da so poskusi pokazali, da je uspeh gnojenja še večji, če se čez par mesecev po gnojenju s fosfatno žlindro gnoji **še z apnom**. Bo pač tudi pri fosfatni žlindri menda tako kakor pri razklejeni kostni moki, katere učinkovi-

tost se baje zviša tudi šele z dodatnim trošenjem apna, ki izvrši uporabo kostne moke **enakovredno** uporabi Tomasove žlindre.

Pri gnojenju travnikov nam pa gre predvsem za to, da najdemo za pri naših kmetovalcih najbolj priljubljeno tujo učinkovito, a zelo drago Tomasovo žlindro polnovredni nadomestek, katerega cena bo znatno nižja (razmerje cen med Tomasovo in fosfatno žlindro bo kakor 2 : 1) in prilagojena današnjemu nizkemu izkupičku za krmila in živila.

Izgleda, da smo za Tomasovo žlindro našli tudi v fosfatni žlindri tak polnovredni, cenini domači nadomestek in umetno gnojilo.

Ko sem ta članek že pripravil za odpremo, smo naknadno v Petrovčah ugotovili v resnici izreden uspeh fosfatne žlindre tudi **pri hmelju**. Tudi v **vinogradih** je pokazala fosfatna žlindra posebno učinkovitost. — O tem bodo pa poročali drugi na drugem mestu.

Naše kmetovalce vendar h koncu opozarjam, da naravno tudi fosfatna žlindra ni nobeno **čudežno gnojilo**, kakor to tudi ni Tomasova žlindra in ne kalijeva sol ali apneni dušik. Le **polno gnojenje** nam zagamči uspeh pri uporabi umetnih gnojil. Kakor Tomasova žlindra učinkuje le tedaj, če je v zemlji dovolj dušika in kalija, katerega smo dodali zemlji z naravnimi ali umetnimi gnojili, tako so tudi uspehi uporabe fosfatne žlindre pripisovati le temu, da je zemlja bila poprej zadosti preskrbljena z drugimi, nefosfornimi redilnimi snovmi.

Tržne cene 15. IX. 1935.

Žitni in drugi pridelki.	Ljubljana		Maribor		Cene v dinarjih, teža v kg	Ljubljana		Maribor		Cene v dinarjih, teža v kg	Ljubljana		Maribor	
	od	do	od	do		od	do	od	do		od	do	od	do
Pšenica	1'60	1'75	1'30	2'—	teleta žive teže	4'—	5'—	3'—	4'—	Kurivo.	65'—	105'—	90'—	100'—
ječmen	1'55	1'65	1'80	2'—	„ mrtve teže	—	—	—	—	Trda drva, m ³	—	75'—	60'—	80'—
ovsa	1'60	1'70	1'50	2'—	Prasiči.	—	—	—	—	Mehka drva, m ³	—	—	—	—
proso	1'40	—	1'—	1'50	3-9 ted. stari, kom.	60'—	85'—	40'—	60'—	Sadje.	—	—	—	—
koruza (nova)	1'25	—	1'30	1'75	3-4 mesecev „	140'—	150'—	120'—	150'—	Jabolka	2'—	5'—	3'—	4'—
ajda	—	1'30	—	—	5-7 „	—	—	200'—	250'—	hruške	3'—	8'—	3'—	5'—
fižol, ribničan	2'90	3'20	1'50	3'—	debeli prasiči, živi	—	—	4'—	5'—	česnje, sveže	3'—	5'—	2'—	4'—
fižol prepičar (loka)	3'20	3'50	1'50	2'50	„ „ zaklani	—	—	7'50	9'50	orehi celi	—	8'—	6'—	7'—
krompir (novi)	1'—	—	1'—	—	Perutnina in jajca.	—	—	—	—	brezke (domače)	4'—	6'—	8'—	14'—
laneno seme	—	—	6'—	8'—	Pisanci, zaklani	20'—	22'—	28'—	30'—	črešnje	—	36'—	—	28'—
konopja	5'—	—	6'—	8'—	kokoši, zaklane	16'—	—	15'—	—	orehi luščeni	4'50	10'—	6'—	10'—
čebula	1'—	—	1'—	2'—	pulardi, zaklani	24'—	28'—	28'—	30'—	grodje	—	—	—	—
česenj	—	5'—	4'—	5'—	purani, komad	—	—	—	—	Razno.	—	—	—	—
Seno in slama.	—	—	—	—	gosi, (zaklane)	16'—	—	—	—	Zelje v glavah	1'50	2'—	1'—	2'—
Seno sladko	—	0'60	0'50	0'55	race, zaklane	14'—	18'—	12'—	14'—	„ kislo	3'50	4'—	—	5'—
„ kislo	—	0'50	0'40	0'45	jajca la, par	1'50	—	1'—	1'50	suhe gobe	—	—	30'—	40'—
slama pšenič.	30	35	0'25	0'26	jajca, konservir. par	—	—	—	1'—	leča	4'50	10'—	—	—
detelja	—	—	—	—	Mleko, maslo, sir in med.	—	—	—	—	kis navadni	2'50	—	2'—	3'—
Goveja živina.	—	—	—	—	Mleko (I)	2'—	2'25	1'50	1'75	„ vinski	3'50	—	3'—	7'—
Voli I. žive teže	3'50	—	3'—	3'50	ametana sladka (I)	—	—	16'—	20'—	marmelada	—	—	17'—	32'—
„ II. „	2'75	3'—	2'—	2'50	čajno maslo	24'—	32'—	26'—	32'—	pekmes	8'—	10'—	—	—
„ plem. „	2'—	2'75	2'—	2'25	surovo maslo	20'—	22'—	20'—	24'—	vosek	—	—	40'—	—
krave, debele	—	—	—	—	polementalski sir	—	22'—	2'—	30'—	lešniki luščeni	—	—	28'—	36'—
žive teže	2'—	3'50	2'25	2'75	sirček domaci	—	6'—	4'—	6'—	sadjevec	—	—	3'—	4'—
krave klobasa-	—	—	—	—	med (ajdov)	—	15'—	12'—	20'—	meso goveje Ia.	8'—	10'—	8'—	10'—
rice žive teže	1'50	2'—	1'—	1'25	med (cvetlični)	—	18'—	—	20'—	„ II.	8'—	10'—	8'—	10'—
										teletina Ia.	8'—	12'—	8'—	10'—
										„ II.	6'—	10'—	4'—	6'—
										svinjina Ia.	10'—	14'—	—	16'—
										„ II.	9'—	12'—	8'—	12'—

Drevesnica Kmetijske družbe v Ljubljani

Cenik in zaloga

sadnega drevja Kmetijske družbe v Ljubljani za jesen 1935 in spomlad 1936.

Visokodebelne jablane: Rdeči astrahan, beličnik, Charlamovsky Grafenstein, pisani kardinal, gdanski robač, prinčevo jabolko, bellefleur, Antonovka, landsberška reneta, zlata parmena, dolenska voščenska, damasonov kosmač, Baumanova reneta, porenski krivopecelj, kanadka, Ontario, Boskopski kosmač, mošanegar, Jonathan, londonski peping, bobovec, Bojkovo jabolko in besniška voščenska . . . I. vrsta komad po Din 9.—
II. vrsta komad po Din 4'50

Pritlične jablane (grmiči): Rdeči astrahan, beličnik, Charlamovsky, Lord Sufield, gdanski robač, prinčevo jabolko, bellefleur, Antonovka, landsberška reneta, zlata parmena, Baumanova reneta, kanadka, Ontario, Boskopski kosmač, Jonathan, londonski peping, Bojkovo jabolko . . . I. vrsta komad po Din 12.—
II. vrsta komad po Din 6.—

Visokodebelne žlahtne hruške: Zgodnja zelena magdalenka, Klapovka, Viljamovka, Hardijevka ali Gellertovka, Avranška, kongresovka, . . . I. vrsta komad po Din 10.—
II. vrsta komad po Din 5.—

Visokodebelne hruške „moštnice“: Koroške moštnice in ozimke . . . I. vrsta komad po Din 10.—
II. vrsta komad po Din 5.—

Pritlične hruške (grmiči): Zgodnja zelena magdalenka, Klapovka, Viljamovka, Giffardovka, Salcburgerca, Amanliška, Krvavka, Angonlemka, Hardijevka, Dielovka, Mortielettovka, Aremberška, Kongresovka, Pastorjevka . . . I. vrsta komad po Din 12.—
II. vrsta komad po Din 6.—

Visokodebelne češplje: Velika domača, Bosanska, laška, velika sladkor-na, Kirka, Velika rumena, Jefferson, zelena ringlo . . . I. vrsta komad po Din 10.—
II. vrsta komad po Din 5.—

Visokodebelne črešnje: Rana iz Marke, Koburška, Fromova, Napoleonovka . . . I. vrsta komad po Din 12.—

Visokodebelne višnje: Lothovka in Hortenzija . . . I. vrsta komad po Din 10.—

Pritlične višnje: Ostheimska, Senčna amarela, Lotovka, Velika Gobet, Minister Podbielski . . . I. vrsta komad po Din 12.—

Visokodebelni orehi: tankolupinasti . . . I. vrsta komad po Din 10.—

Breskve: Mayflower, Aleksander, Zmagovalka, Triumf, Mignon, Kraljica vrtov . . . I. vrsta komad po Din 10.—

Marelce: Klosterneuburška, Breda, Ambroževa, Velika rana in Nancyska . . . I. vrsta komad po Din 15.—
II. vrsta komad po Din 8.—

Dobavna pojasnila naročnikom sadnega drevja.

Naročite drevesa pravočasno: jesenska oddaja se vrši koncem oktobra in dokler ne nastopi mraz, za spomladansko saditev naročite vsaj do 1. marca, ker sredi marca razpošiljamo drevje, dokler traja zaloga.

Vsem naročnikom so strokovni nasveti družbenih strokovnjakov brezplačno na razpolago. Naročniki sadnega drevja, ki žele kaka pojasnila, naj se ustno ali pismeno obrnejo tozadevno na Kmetijsko družbo v Ljubljani.

Cenjene odjemalce opozarjamo, da se družbena drevesnica nahaja sedaj na graščinskem zemljišču na Bokalcih pri Viču, odkoder se ekspedirajo večje pošiljke. **Nadrobna oddaja se vrši na dvorišču Kmetijske družbe, Novi trg 3.**

Vse sadne vrste v družbeni drevesnici so cepljene s cepiči iz najboljših sado- nosnikov, ki izvirajo iz najrodovitnejših maternih dreves.

Naročila se sprejemajo le proti predplačilu ali proti ari, ostanek se pri pošilj- ljavti brezpogojno povzame. Ob naročitvi pošljemo poštno položnico za naka- zilo denarja. Pri vsaki naročitvi je točno navesti železniško postajo. Manj kot 10 dreves se ne pošilja po železnici. K avtobusom se dostavi samo plačano drevje. Kmetijska družba si pridržuje pravico poslati kako drugo pripravno vrsto dreves, če bi naročena vrsta že pošla.

Cene so franko postaja Ljubljana. Plačljivo in tožljivo v Ljubljani. Na zahtevo jamstvo za pristnost vrst za dobo 5 let.

Stroški za pošiljanje sadnega drevja po železnici so določeni za vsak ovoj in žel. vozni list po 15 Din. Pri naročilih preko 50 dreves se ovoji ne računajo. Pri odjemu preko 100 dreves 10% popusta.

Naročniki, ki žele drevesa osebno prevzeti pri Kmetijski družbi v Ljubljani, naj se zglase v družbeni pisarni: Novi trg 3.

Odreži!

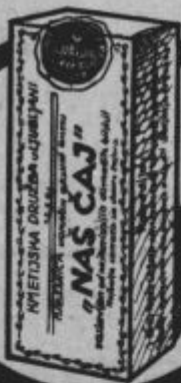
Naročilnica!

Podpisani naročam iz drevesnice Kmetijske družbe sledeča drevesa, katera naj se pošljejo na postajo:

kom. visokih ali pritličnih	I. ali II. vrste po Din	Din
.....		
.....		
.....		
.....		
kom.	Ovoj, želez. vozni list in dovoz	15—
	Skupaj:	Din

Da ne boste pošiljali po povzetju, mi pošljite izpolnjeno položnico radi predplačila.

Moj natančen naslov:

„NOVOST“

V PREHRANI NAŠE DOBE JE:

NAŠ ČAJ

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek inozemskim čajem!

Po odobrenju Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004 stavlja v promet:

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z. o. z. V LJUBLJANI

Vsak napreden kmetovalec mora vedeti, da je

FOSFATNA ŽLINDRA

najcenejše fosforno gnojilo.

Gnojenje brez fosforja nima pravega uspeha, ker je fosforna kislina poleg kalija in dušika **najvažnejše hranivo za vse rastline**. Naši domači zemlji že od narave primanjkuje fosforja, zato ga moramo zemlji dodajati v obliki fosfornih gnojil. Kot napredni in štedljivi kmetovalci bomo naši po fosforju gladni zemlji dajali najcenejše fosforno gnojilo in sicer

Fosfatno žlindro, ki jo proizvaja iz domačih sirovin

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d. in njena podružnica Celje.

V zalogi je vedno pri **Kmetijski družbi v Ljubljani** in pri njenih skladiščih v Mariboru, Celju, Novem mestu, Murski Soboti, Konjicah in Ptuj.

Rud. Sackovi plugi

tovarna poljedelskih strojev in orodja

Leipzig podružnica Wien

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Mariboru in Celju

**Kužni
katar
sramnice**

in kužno zvrženje pri kravah škoduje tudi mlečnosti. Odvračevalno sredstvo „Bissulin“! Dobiva se samo na živinozdravniški recept. Najmanje tvorniško pakovanje 25 svečic. Nepokvarljivo, brez duha, nestrupeno.

Proizvajalec: H. Trommsdorff, Chem. Fabrik, Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“ Mr. K. Vouk, Zagreb
Jurjevska ul. 8.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni posrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Krize bo konec,

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati

nova posojila iz novih vlog

Zaupajte Vaš denar

**Mestni hranilnici
ljubljski**

ki izplačuje nove vloge, vložene po l. 1933 neomejeno ter jih obrestuje po 4-5%

**Vloge nad Din 400.000.000
Rezerve Din 14.600.000**

**Kmetska posojilnica ljubljanske
okolice** reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obrestuje hranilne vloge po najvišji meri.
Ustanovljena 1881.

Stanje vlog nad 200.000.000 — Din.

Najuspešnejše sredstvo za reje
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omasitev domače, posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotorža)

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

LJUBLJANA
Breg 10-12

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
Izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidnejše

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

**KMETSKE HRANILNI
IN POSOJILNI DOM**

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. **Jamstvo za vse vloge** presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštno položnice za nalaganje denarja. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. **Posojila** daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi vrednostnih papirjev ter kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. **Oskrbuje:** Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje. **Preskrbuje:** Čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta. **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure.

Telefon 2847.

Brzjavlj: „Kmetijski dom“.

Rač. pošt. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru